

## Havaintoja Oulangan—Paanajärven seudun ja kaakkois-Sallan linnustosta.

PAAVO SUOMALAINEN

Kesällä 1935 ja 1937 retkeilin Kuusamossa ja Sallassa. Retkillä koetettiin perehtyä monipuolisesti alueen biomaantieteellisesti ja ekologisesti mielenkiintoiseen luontoon. Retkien tutkimuskohteina eivät siis olleet yksinomaisesti linnut, kuten jo niiden ajankohta, heinäkuu osoittaa. Tämä seikka on aiheuttanut sen, etteivät havainnot nimenomaan vesilinnuista ja kahlaajista ole niin runsaat kuin voisi toivoa.

Kesän 1935 retkikunnan muodostivat kirjoittajan lisäksi maisterit, nykyisin henkilökoht. professorit **ESKO SUOMALAINEN** ja **SULO TOIVONEN**, Paanajärven ja Oulangan alueella lisäksi toht. **ROLF KROGERUS**, yliopp., nyk. toht. **HARRY KROGERUS** ja leht. **AXEL WEGELIUS**. Hyvin useat havainnot ovat retkitoverieni kanssa tehtyjä yhteishavaintoja, joiden muistiinmerkitseminen työnjakomme mukaisesti jäi tehtäväkseni. Retkireitti oli seuraava. 5. VII. käytiin Sallan kirkonkylästä Sallatunturilla ja Rohmoivalla. 6. VII. siirryttiin Vuorijärven Vuorikylään, josta 7. VII. tehtiin retki Kutsajoen alajuoksun tulvaniityille ja 8. VII. Vuorikylän ja Jänisjärvien välisille soille. 9.—10. VII. tehtiin vene-retki Kahlauskoskelta Kutsajokea ylös Jäniskönkäärälle ja takaisin. 11. VII. tutkittiin Pyhäkurun rehevää itäpäättä. 12. VII. lähdettiin Kuolajärven Yli-päähän, josta matka jatkui Aapajärven eteläpäähän, sieltä Pyhäjoelle ja tätä pitkin Pyhälammelle ja Pyhäjärvelle. Täältä käsin retkeiltiin Nivajärvellä, Kursuojankurussa, Pyhäkurussa ja Ruskeakurussa. 17. VII. lähdettiin etelään Jyrhämän erämaataloon ja sieltä edelleen Nilunti- ja Auhtijärviä pitkin Tuutijärvelle, josta autolla Paanajärvelle. Paanajärveltä tehtiin 19.—21. VII. retki Oulanka- ja Kitkajokia pitkin Juuman vuomiin (Hautaniityn- ja Jäkälä-vuoma) sekä Jyrävänkönkäärälle. 22. VII.—3. VIII. tutkittiin Paanajärven Rajalasta käsin järven ympäristöjä. Mm. 24. VII. tehtiin retki Mäntynturille ja 31. VII.—1. VIII. käytiin Mäntyniemestä käsin Mutkatunturilla.

Kesän 1937 retkeilyt liittyivät suurelta osalta henkilökoht. professori **MAUNO J. KOTILAISEN** johtaman ja Suomalaisen Eläin- ja Kasvitieteellisen Seuran Vanamon rahoittaman Kuusamo-retkikunnan ohjelmaan. 8. VII. saavuin nykyisen prof. **ESKO SUOMALAISEN** kanssa Käylään, josta retki 9. VII. jatkui Kiutakönkäärälle ja sieltä Oulankajokea ylös Savinalammen kämpälle. Sieltä käsin käytiin 10. VII. Maaninganjoella ja Aventojoen Ristikalliolla sekä 11. VII. Oulankajoen yläjuoksun suuressa kurussa. 12. VII. liittyivät joukkoomme ylioppilaat, sittemmin maisterit **LAURI LEHTONEN**, **ONNI LUMIALA** ja **ANTERO PANKAKOSKI** sekä nyk. dosentti **TARVO OKSALA**. 12. VII. tutkittiin uudelleen Oulankajoen yläjuoksua, 13. VII. Kurtinniityn- eli Kallioniitynkuraa ja 14. VII. Savinajoen laaksoa ympäristöineen (mm. Kiekeröja). 15. VII. laskettiin Ou-

lankajokea alas takaisin Kiutakönkääle, jonne Vanamo-seuran retkikunta kokoontui täyslukuisena. 16.—18. VII. retkeiltiin Kiutakönkään ympäristössä ja kuljettiin Oulankajoen varsia myötävirtaan. 19.—20. VII. liikuttiin Liikasenvaaran eteläpuolen rinneletoilla ja 21. VII. siirryttiin Korvasjärvelle, jonka ympäristöt tutkittiin 22.—24. VII. 25. VII. oltiin Sovajärven Heikkilässä. Sieltä lähdettiin 26. VII. jalkaisin kohti itää reittiä Ahvenvaara—Saarilampi—Nuottilampi—Latvajärvi—Kolmikannanpuron kuru lähellä Helotuksentunturia. Täältä matka jatkui 27. VII. Tuohilampien kautta Tuohikumpuun ja sieltä Pimeälammen ja Pilkkasiipilammen kautta Ortsastunturille, jonne saavuttiin saman päivän illalla. 28. VII. tutkittiin Ortsasta ympäristöineen ja 29. VII. lähdettiin paluumatkalle Sieppijärviä pitkin Iso-Sieppijärven Vierilahteen, sieltä Vierilampien ja Rytilammen kautta Purnujärvelle ja edelleen Sovajärvelle, jonne saavuttiin 29. VII. illalla. 31. VII. siirryttiin Paanajärvelle (matkalla retkeiltiin mm. Kulmakkapuruolla). 1.—3. VIII. retkeiltiin Paanajärven ympäristössä. 3. VIII. retkikunta hajosi. Pääjoukko jatkoi matkaa pohjoiseen Vuosnatunturille, tämän kirjoittaja ja Esko SUOMALAINEN etelään.

Kesän 1937 havainnoistakin pääosa on retkeilytoverieni kanssa yhdessä tehtyjä. Kun nimenomaan maisterit ONNI LUMIALA ja ANTERO PANKAKOSKI usein liikkuiivat muista retkeilijöistä erillään, tekivät he joukon mielenkiintoisia havaintoja, jotka lajiluettelossa on mainittu erillisinä (lyhennykset O. L. ja A. P.).

Huomattava osa retkeilykohteista kuuluu Neuvostoliitolle luovutettuun alueeseen eikä täten enää ole rajojemme sisällä. Näistä seuduista mainittakoon Paanajärvi ympäristöineen ja Oulankajoen suisto, Korvasjärvi ja Sovajärvi sekä niistä itään Ortsastunturille ja entiselle valtakunnan rajalle olevat alueet, Tuutijärvi, ent. Kutsan luonnonpuisto ja Kutsajoen varsi siitä itään, Vuorijärven Vuorikylä sekä Sallan kirkonkylä ja Sallatunturi.

Mielenkiintoisen vertailun tämän kirjoituksen havainnoille tarjoavat ne tiedot, jotka toht. EINARI MERIKALLIO on julkaissut kesältä 1917, jolloin hän yhdessä nyk. prof. VIHO A. PESOLAN kanssa retkeili suurin piirtein samalla alueella. PESOLAN ja MERIKALLION matka alkoi kuitenkin jo 18. VI. Kuusamon kirkolta, joten MERIKALLION mahdollisuudet linnuston tarkkailuun olivat paremmat. Kaiken lisäksi hän liikkui alueella nimenomaan linnustontutkijana.

Tähän kirjoitukseen ei ole liitetty selostusta Kuusamon yleisistä luonnon-suhteista. Niistä on tietoja mm. MERIKALLION (1921) ja PESOLAN (1918, 1928) julkaisuissa sekä teoksessa „Suomenmaa” IX: 1—2 (Helsinki 1929, 1931). Rajan taakse jäänyttä Kutsan aluetta ovat kuvanneet mm. VAARAMA (1935 a) ja tämän kirjoittaja (1936). TARMION „Kesäretkien Kuusamo” (Helsinki 1951) neuvoo asiantuntevasti nyky-Kuusamoon lähtijää. Valokuvia kaipaavalle viitataan mm. Esko ja PAAVO SUOMALAISEN kuvastoon „Suomen erämaiden kauneutta” (Helsinki 1937) ja PAAVO ja Esko SUOMALAISEN kuvastoon „Suomen luonnon kauneutta” (Helsinki 1952).

### Retkillä tavatut lintulajit.

*Corvus corax* L. Kuusamo: Juuman Jäkälävuomassa 20. VII. 1935 2 yks. — Pesä, josta poikaset jo lähteneet, vakituksessa pesäpaikassa Kyökänkaljolla Oulankajoella Kiutakönkään ja Savinalammen välissä 15. VII. 1937. —

Salla: Savinajoen varressa hieman Savinalammesta ylöspäin 14. VII. 1937 1 yks.

Kaikki havainnot, kuten Merikallionkin, vesien varsilta. Sallan puolelta vain yksi havainto, vaikka Merikallion mukaan siellä suht. yleinen.

*Corvus corone* L. Kuusamo: Paanajärven länsipäässä Oulankajoen suussa sekä kesällä 1935 että 1937. — Salla: Vuorijärvi, Vuorikylä 6.—11. VII. 1935 melko yleinen. — Kutsajoen alajuoksulla lähellä silloista rajaa 7. VII. 1935 1 yks. — Kirkonkylä 5. VII. 1935.

Kaikki havaintopaikat Kutsajokea lukuunottamatta seutuja, joissa viljelysmaita. — Merikalliokin mainitsee variksen suhteellisen yleisyyden Vuorikylässä.

*Pica pica* (L.). Kuusamo: Paanajärvi, länsipää 2. VIII. 1935 ja 3. VIII. 1937, Rajala 22. VII.—3. VIII. 1935, Mäntyniemi 1. VIII. 1935 ja 1. VIII. 1937. — Salla: Sovajärvi, Heikkilä 25.—31. VII. 1937. — Vuorijärvi, Vuorikylä 6. VII. 1935. — Kirkonkylä 5. VII. 1935.

Kiinteä ihmisen seuralainen.

*Cractes infaustus* (L.). Kuusamo: Paanajärvi, Mäntytunturi 24. VII. 1935 poikue tuoreessa kuusimetsässä. — Oulankajoki, Kiutaköngäs 9. VII. 1937 2 yks., 16.—17. VII. 1937 3 yks. kuivalla mäntykankaalla. — Puikkojärven ja Aventojoen välisellä Puikkokankaalla 10. VII. 1937 1 yks. — Liikasenvaara, ylimmäinen Kuivajärvi 19. VII. 1937. — Ortsastunturi 28.—29. VII. 1937 mm. poikue. — Salla: Savinalammen ja Kiekeröojan välillä 14. VII. 1937 poikue (O. L.). — Korvasvaara 20. VII. 1937. — Korvasjärvi 21.—22. VII. 1937 mm. poikue. — Pyhäjärven ja Pyhäkurun länsipään välisellä mäntykankaalla poikue 14. VII. 1935.

*Carduelis spinus* (L.). Kuusamo: Paanajärvi, Rajala 23. VII. 1935 pieni parvi, Mäntykoski 23. VII. 1935, Mäntyniemi 31. VII. 1935, Mutkatunturi 31. VII.—1. VIII. 1935 pieni parvi tunturin juuren kuusikossa kumpanakin päivänä. — Kitkajoen varressa ennen Hautaniitynvuomaa 20. VII. 1935 ääntelyä. — Salla: Korvasjärvi, Vuomajoki 23. VII. 1937 ainakin 5 yks. (A. P.). — Vuorijärvi, Vuorikylän ja Kutsajoen välisessä jäkälämännikössä 7. VII. 1935 pieni parvi.

Näinkin monta tämän eteläisen lajin havaintoa on merkillepantavaa. Merikallio tapasi retkellään lajin vain kerran, Paanajärven itäpäässä.

*Carduelis flammea* (L.). Alueen yleisimpiä lintuja, jota tavattiin kaikilla retkeilyalueilla. Tuntui karttavan tiheitä havumetsiä.

*Pyrrhula pyrrhula* (L.). Kuusamo: Oulankajoen varressa Kiutaköngään ja Purkuputaanojan välissä 18. VII. 1937 ääntelyä (ja 1 näköhavainto) ainakin kolmessa paikassa. — Kolmikannanpuron kurussa, noin 10 km Sovajärveltä itään Helotuksentunturin luona 27. VII. 1937 ♂ ja ♀. — Ortsastunturi 28.—29. VII. 1937 poikue tunturin juuren kuusikossa. — Salla: Savinalampi 11. VII. 1937 1 yks. — Oulankajoen varressa Savinalammesta ylöspäin 11.—12. VII. 1937 ääntelyä us. kertoja. — Kurtinniityn- eli Kallioniitynkurussa Savinajoen varressa 13. VII. 1937 poikue. — Korvasjärvi 21.—23. VII. 1937 suht. yleinen.

Tavatuista poikueista päätellen pesinyt alueella.

*Pinicola enucleator* (L.). Kuusamo: Ortsastunturi 28. VII. 1937 ♂ ja ♀ sekä 3 nuorta lintua tunturin kuusivyöhykkeessä.

Ahkerasta silmälläpidosta huolimatta vain tämä havainto. Merikallionkin mukaan hyvin harvinainen alueella.

*Loxia*. Käpylintuja tavattiin sekä heinäkuussa 1935 että heinäkuussa 1937 parvi tai useita päivittäin kaikissa retkeilykohteissa. Yhtään varmaa isokäpylintuhavaintoa ei tehty.

*Fringilla coelebs* L. Oulankajoen ja Kittajoen alueella, varsinkin jokilaaksoissa suht. yleinen, Paanajärven ympäristössä harvinaisempi, kaakkois-Sallassa huomattavasti harvinaisempi, mutta tavattiin Sallan kirkonkylää myöten pohjoisessa. Väliä Sovajärvi—Ortsastunturi ei yhtään havaintoa

*Fringilla montifringilla* L. Alueen yleisimpiä lintuja. Etupäässä valoisissa mäntymetsissä, mutta myös harvoissa, vanhoissa kuusimetsissä ym. Paanajärven ympäristöstä havaintoja kuitenkin huomattavan vähän. Erityisen runsaasti on havaintoja Oulankajoen laaksosta sekä Vuorijärveltä Vuorikylän ja Kutsajoen alajuoksun välisistä jäkälämänniköistä.

*Emberiza citrinella* L. Tavattiin yleisenä kaikilla viljelysmailla (Kuusaamo: Käylä; Paanajärvi, Oulankajoen suu ja pohjoisrannan talojen ympäristöt. Salla: Korvasvaara; Vuorijärvi, Vuorikylä; Kirkonkylä). Sallan puolelta on kuitenkin kaksi havaintoa myös kaukaa erämaasta, toinen Pyhäjärveltä 15. VII. 1935 ja toinen jäkälämänniköstä Kutsajoen alajuoksun varresta läheltä silloista rajaa 7. VII. 1935.

*Emberiza hortulana* L. Alueen vanhoilla viljelysmailla, mutta harvinaisempi kuin keltasirkku. (Kuusaamo: Paanajärven pohjoisrannan talojen ympäristöt. Salla: Sovajärvi, Heikkilä; Vuorijärvi, Vuorikylä, viimeksi mainitussa paikassa suht. runsaasti.)

*Emberiza rustica* Pall. Kuusaamo: Paanajärvi, Nurmisaari 2. VIII. 1935 pesä, jossa poikaset, *Salix triandra*-kasvustossa, pensaan juuressa. — Oulankajoen varressa lähellä Purkuputaanojan suuta 18. VII. 1937 yksinäinen ♂. — Pienen Tuohilammen rannalla Pikku-Sieppijärvestä etelään emot ja poikue (5 juv.) 27. VII. 1937. — Salla: Korvasjärvi, Vuomajoki, rantapensaikossa hätäisesti varottavat emot 23. VII. 1937 (O. L.). — Savinalampi, Kiekeröoja 14. VII. 1937 pesä, jossa 5 puolikasvuista poikasta, puronvarsikorvessa mätään kyljessä (O. L.). — Pyhäjärvi, Kursuojankuru 16. VII. 1935 laulava ♂. — Vuorijärvi, Vuorikylä 7. VII. 1935 laulava ♂ lähellä rajavartiostoa. — Kutsajoen alajuoksun tulvaniityt lähellä silloista rajaa, 7. VII. 1935 hyvin hätäinen ♂ ja ♀ *Lonicera coerulea*-pensaikossa.

Havainnot melko tasaisesti yli alueen. Merikalliolla on vain yksi havainto.

*Emberiza schoeniclus* (L.). Kuusaamo: Paanajärvi, Oulankajoen suun pajukoista us. havaintoja sekä kesältä 1935 että 1937, joten siellä yleinen. — Tuohilammen (Pikku-Sieppijärvestä etelään) rantapensaikoissa us. yks. 27. VII. 1937. — Salla: Korvasjärvi, Vuomajoki 23. VII. 1937 us. yks. (O. L.). — Pyhäjärvi, Pyhäjoki 14. VII. 1935, yleinen joen tulvaniittyjen pajukoissa.

Havaintojen vähyys edell. lajiin verrattuna johtuu suurelta osalta siitä, ettei lajille esim. Oulanka- ja Kittajokien varsilla ole sopivia esiintymäpaikkoja jokien jyrkkärantaisuuden takia.

*Plectrophenax nivalis* (L.). Kaksi paria Sallatunturilla regio alpinassa 5. VII. 1935. Paljakan rakalta löytyi myös suuren kivipaaden alta pesä, jossa poikaset.

*Passer domesticus* (L.). Suht. vähälukuinen vanhoilla asutuksilla. Tavattu Kuusamossa Käylässä, Paanajärven länsipäässä ja pohjoisrannalla Rajalassa, Sallassa Sovajärvellä, Tuutikylässä, Vuorijärven Vuorikylässä ja Kirkonkylässä.

*Alauda arvensis* L. Salla: Vuorijärvi, Vuorikylä 7. VII. 1935 2 laulavaa ♂ kylän peltojen yllä.

Paikkakuntalaisten ilmoituksen mukaan laji tavattu Paanajärven ja Sovajärven viljelysmailla.

*Anthus trivialis* (L.) Tyypillinen ubikvitäärinen metsälintu, joka suosi varsinkin valoisia kangasmetsiä, mutta tavattiin myös rämeillä. Alueen runsaslukuisimpia ja yleisimpiä lintuja.

*Anthus pratensis* (L.). Lajista on vain pari suohavaintoa, toinen Kuusamon pitäjältä Liikasenvaaran etelärinteiden letoilta, toinen Sallasta Vuorijärven ja Jänisjärvien väliseltä puroletolta. Merikallion mukaan yleinen alueen aukeilla soilla.

Tavattu myös alueen tuntureilla, Kuusamon puolella Paanajärven Mäntytunturilla (runs.) ja Mutkatunturilla sekä Ortsastunturilla, joilla kummallakin muutama yks., Sallan Sallatunturilla 5. VII. 1935 regio alpinassa muutama pari.

*Motacilla flava* L. Viljelysmailla ja pensaikkosilla niityillä yli alueen.

*Motacilla alba* L. Yleinen viljelysmailla ja vesien rannoilla yli alueen.

*Parus major* L. Vain yksi havainto, 23. VII. 1935 Paanajärven Rajalassa. Merikalliokin tapasi lajin vain kerran, hän Paanajärven Mäntyniemessä.

*Parus cristatus* L. Kesältä 1935 ei yhtään havaintoa. Kesältä 1937 seuraavat 9 havaintoa Oulankajoen ja Savinajoen laaksoista sekä väliltä Sovajärvi—Ortsastunturi:

Kuusamo: Kiutaköngäs 18. VII. 1937. — Oulankajoen varressa Purkupaanojan suussa Kiutakönkäältä alaspäin 18. VII. 1937. — Maaninganjoen ja Aventojoen välillä 10. VII. 1937. — Sovajärven itäpää 26. VII. 1937. — Ahvenlampi Sovajärveltä kaakkoon 26. VII. 1937. — Saarilampi (Ahvenlamesta itään) 26. VII. 1937. — Ortsastunturi, kuusikossa tunturin juurella 28. VII. 1937. — Salla: Savinajoen varressa lähellä Savinalmpea 14. VII. 1937. — Kurtinniityn- eli Kallioniitynkurussa Savinajoen varressa 13. VII. 1937.

Laji puuttuu kokonaan Merikallion tutkimuksesta.

*Parus cinctus* Bodd. Alueen tiheitten havumetsien yleinen asukas. Havainnot yli alueen. — Merikallion esityksestä saa sen käsityksen, että laji hänen alueella retkeillessään olisi ollut yleisempi kuin v. 1935 ja 1937.

*Parus atricapillus* L. Tavattu havumetsissä yli alueen harvalukuisempana kuin lapintiainen. Paanajärven—Oulankajoen alueelta havainnot huomattavasti enemmän kuin kaakkois-Sallasta, josta merkitty muistiin Korvasjärveltä 23. VII. 1937, Kursuojankurusta Pyhäjärveltä 16. VII. 1935, Vuorijärven Vuorikylästä 6. VII. 1935 ja Kutsajoen varresta Vuorikylän ja entisen rajan väliltä 7. VII. 1935.

*Bombycilla garrulus* (L.). Niitä lajeja, joista on eniten havainnot. Laji tavattiin Kuusamossa Paanajärvellä (mm. Mänty- ja Mutkatunturilla), Oulankajoen ja Kuitkajoen laaksoissa ja Oulankaan yhtyvän, Sallaan kuuluvan Savinajoen varsilla sekä matkalla Sovajärveltä Ortsastunturille, Sallan

puolella Korvasvaarassa ja Korvasjärven ympäristöissä, Tuutijärvellä, Auhtijärvellä, Pyhäjärven ympäristössä, Kuolajärven Ylipäässä, Vuorijärvellä ja Kutsajoen varressa. Kaikkialla melko harvalukuinen. Tavattiin varsinkin vähälintuisissa jäkälämännikoissä, mutta oli jopa runsaslukuinen Ortsastunturin kuusialueella.

*Muscicapa striata* (Pall.). Havaintoja yli alueen. Varsinkin keloisten männiköiden lintu, mutta tavattiin myös kuusialueella Ortsastunturilla ja sen ympäristössä. Kiutaköngäällä 17. VII. 1937 pesä, jossa käenpoikanen, kalliokolossa könkään tukkiuoman seinämässä.

*Muscicapa hypoleuca* (Pall.). Vain muutama havainto Sallaista Kutsajoen alueelta. 9. VII. 1935 pesä koivunkelossa Kutsajoen varressa Sieminginköngäällä ja laulava ♂ lähellä Jänisköngästä. — 11. VII. 1935 laulava ♂ Pyhäkurun itäisessä, so. Vuorijärven puoleisessa päässä.

*Regulus regulus* (L.). 15. VII. 1937 2 yks. Oulankajoen Hepokoskella Kiutaköngään ja Savinalammen välillä.

*Phylloscopus collybita* (Vieill.). Merikallio tapasi lajin vain 2 kertaa. Kesiltä 1935 ja 1937 sen sijaan runsaasti lauluhavaintoja.

**Kuusamo:** Oulankajoen alajuoksu ennen Kitkajoen suuta 19. VII. 1935 — Kitkajoen varsi ennen Jyrävänköngästä 19. VII. 1935. — Juuma, Jäkälävuoma 20. VII. 1935. — Oulankajoen varsi Kiutaköngäältä alaspäin Purkupaanan suussa 18. VII. 1937 sekä Kiutaköngään ja Savinalammen välillä 9. VII. ja 15. VII. 1937 (useita laulavia ♂). — Liikasenvaara, Ylimmäinen Kuivajärvi 19.—20. VII. 1937. — Salla: Oulankajoen yläjuoksun suuri kuru 11. VII. 1937. — Savinajoen alajuoksu 14. VII. 1937. — Kurtinniityn- eli Kallioniitynkuru Savinajoen varressa 13. VII. 1937. — Auhtijärvi 17. VII. 1935. — Nivajärvi, Hirveäkallion vastaranta 17. VII. 1935, Ruskeakuru 13. VII. 1935. — Pyhäjärvi, Pyhäkuru 14. VII. 1935. — Kutsajoen varsi Kahlauskosken ja entisen rajan välillä 7. VII. 1935 (useita laulavia ♂), Kahlauskosken ja Jänisköngään välillä 9. VII. 1935 (3 laulavaa ♂).

Kuten havaintopaikoista ilmenee, tiltalti tavattiin lämpimissä jokilaaksoissa ja kuruissa kautta alueen.

*Phylloscopus trochilus* (L.). Laji, josta eniten havaintoja. Yleinen yli alueen. Tavattu myös tuntureilla alpiinista vyöhykettä lukuunottamatta.

*Sylvia borin* (Bodd.). Laulava ♂ Oulankajoen varressa rehevässä koivikossa aivan Kuusamon ja Sallan rajalla Savinalammesta hieman alaspäin. Merikalliokin tapasi lajin Oulankajoen laaksossa Kiutaköngäältä ylöspäin.

*Sylvia communis* Lath. Tämäkin laji tavattiin aivan pohjoisrajallaan Kuusamossa Oulankajoen varressa hieman Kiutaköngäältä ylöspäin 15. VII. 1937, mutta vieläkin pohjoisempana, nimittäin Sallan Pyhäjärvellä 14.—15. VII. 1935 sekä siihen luoteesta laskevan Pyhäjoen tulvaniittyjen pensaikossa 15. VII. 1935 lähellä Ontonjoen suuta. Pyhäjärvellä 2 laulavaa ♂, muualla vain yksi.

Merikallio ei tavannut lajia alueella.

*Sylvia curruca* (L.). Tästäkin lajista, jota Merikallio niinikään ei tavannut, on muutama mielenkiintoinen havainto. Kuusamon pitäjässä kuultiin laulava ♂ 1. VIII. 1935 Paanajärven Mäntyniemen Mutkatunturin juurella. Sallan puolelta on merkitty muistiin laulua sekä Tuutijärveltä 17. VII. 1935

että Auhtijärven rannalta 17. VII. 1935 ja laulava ♂ Vuorijärven Vuorikylän sairasmajan pihassa 6.—11. VII. 1935.

*Turdus pilaris* L. Alueen harvinaisin rastas. Vain muutama havainto ja nekin kaikki kesältä 1935.

Kuusamo: Kitkajoen varsi 20. VII. 1935. — Salla: Pyhäjärvi 12. VII. 1935. — Kutsajoen varsi välillä Kahlauskoski—entinen valtakunnan raja 7. VII. 1935. — Kirkonkylä 4.—5. VII. 1935.

*Turdus viscivorus* L. Runsaasti havaintoja Kuusamosta Oulankajoen laaksosta, joen suusta Paanajärven länsipäästä aina Savinalammelle saakka. Lisäksi Kitkajoen laaksosta. Nämä kaikki kuuluvat mäntyvaltaiseen alueeseen. Mutta laji tavattiin myös pohjoisella mäntyalueella Sallassa Vuorijärven Vuorikylässä sekä Kutsajoen varressa. — Kuusialueelta sen sijaan vain kaksi havaintoa: toinen Sallasta Sovajärven itäpäästä 26. VII. 1937 (O. L.), toinen Kuusamosta Ahvenlammella Sovajärvestä kaakkoon 26. VII. 1937 (O. L.).

Kulorastas oli nimenomaan Oulankajoen laakson jäkälämänniköiden laji. Se näytti suosivan harvoja männiköitä, joissa oli runs. tuulenkaatamia keloja.

*Turdus ericetorum* Turton. Havaintoja huomattavasti vähemmän kuin edellisestä. Kuusamo: Kitkajoen varressa Jyrävänkönkään alapuolella laulava ♂ 20. VII. 1935. — Ahvenlampi Sovajärvestä kaakkoon 26. VII. 1937 vanha pesä kuusessa 1,8 m maasta. — Salla: Kurtinniityn- eli Kallioniitynkurussa Savinajoen varressa laulava ♂ 13. VII. 1937. — Pyhäjärvi, laulava ♂ 12. VII. ja 15. VII. 1935. — Vuorijärvi, Vuorikylän ja Jänisjärvien välillä laulava ♂ 8. VII. 1935. — Kirkonkylä, 2 laulavaa ♂ 5. VII. 1935.

*Turdus musicus* L. Alueen yleisin rastas. Havaintoja tasaisesti yli alueen.

*Oenanthe oenanthe* (L.). Vain muutama havainto. Kulttuurinsuosijana Kuusamossa Paanajärven rannalla Rajalassa 22. VII.—3. VIII. 1935 ja Sallassa Vuorijärven Vuorikylässä 6.—11. VII. 1935. Tämän lisäksi tunturipaljakalla Kuusamossa Paanajärven Mäntytunturilla 24. VII. 1935 (1 pari) sekä Ortsastunturilla 28. VII. 1935 (lentopoikue), Sallassa Sallatunturilla 5. VII. 1935 (1 pari).

*Saxicola rubetra* (L.). Tavattu Kuusamossa Oulankajoen suistossa 2. VIII. 1935 (lentopoikue) ja Sallassa Pyhäjärveen laskevan Pyhäjoen tulvaintyynten pensaikossa 14. VII. 1935 (1 pari).

*Phoenicurus phoenicurus* (L.). Havaintoja yli alueen. Silmiinpistävin kuivissa jäkälämänniköissä. Erityisen runsaslukuinen Sallan Nivajärven kalliiojyrkänteillä.

*Erithacus rubecula* (L.). Täällä pohjoisrajallaan laji tavattiin seuraavasti. Kuusamo: Kitkajoen varsi lähellä joen suuta 19. VII. 1935 ja Jyrävänkönkään alapuolella 20. VII. 1935. — Oulankajoen Kiutaköngäs 18. VII. 1937. — Liikasenvaara, Ylimmäinen Kuivajärvi 19. VII. 1937. — Saarilampi, n. 5 km Sovajärven itäpäästä itään 26. VII. 1937. — Salla: Korvasjärven ympäristöt 21.—24. VII. 1937. — Kurtinniityn- eli Kallioniitynkuru Savinajoen alajuoksun varressa 13. VII. 1937. — Pyhäjärvi, Kursuojankuru 16. VII. 1935.

Useimmat löytöpaikat olivat rehakasvuisia, usein jopa lehtomaisia metsiä (aluskasvillisuutena runs. pensaita ja saniaisia). Monet niistä sijaittivat lämpimissä joki- tai kurulaaksoissa.

*Troglodytes troglodytes* (L.) K u u s a m o: Samanvuoden pesä Kolmikannanpuron kurussa, n. 10 km Sovajärveltä itään Helotuksentunturin ja Kaijantammenvaaran välissä 27. VII. 1937. Pesä sammalien suojassa suuren kiven kyljessä n. 1,8 m maasta. — Salla: Savinalampi 12. VII. 1937 tyhjä pesä kallioseinämässä kosken rannalla n. 10 m vedenpinnan yläpuolella. — Nivajärvi, Ruskeakuru 13. VII. 1935 laulava ♂ lehtomaisessa puronotkossa kurun pohjalla.

Myös Vaarama tapasi lajin Nivajärven ympäristössä, jopa poikueen hieman Ruskeakurua pohjoisempana Pyhäkurussa.

*Cinclus cinclus* (L.). Alueen koskien yleinen asukas. Merkitty muistiin seuraavista paikoista. K u u s a m o: Paanajärven Mäntykoski 1. VIII. 1937. — Kitkajoki, parissa pikkukoskessa välillä Kitkansuu—Jyrävä 20. VII. 1935. — Juuma, Jäkälävuoma 20. VII. 1935. — Oulankajoki: Purkuputaanojan köngäs 28. VII. 1937, Kiutaköngäs 16. VII. 1937, Taivalköngäs 15. VII. 1937. — Maaninganjoki 10. VII. 1937. — Salla: Savinajoki, Kiekeröoja 14. VII. 1937 (O. L.). — Sovajärvi, Sovajoki 25. VII. 1937 (O. L.). — Nivajärven eteläpään niva 17. VII. 1935. — Pyhäjärvi, Kursuojankuru 16. VII. 1935. — Kutsajoki, Jänisköngäs 10. VII. 1935.

Kullakin koskella näytti asustavan vain 1 pari.

*Hirundo rustica* L. Ainoa havainto on K u u s a m o n Käylästä 8. VII. 1937. Siellä haarapääskyjä lenteli Iikka Mustosen talon pihassa.

*Delichon urbica* (L.). Merkitty muistiin suurimmista kylistä. Pesä (muutama pari) K u u s a m o n puolella Paanajärven Rajalassa 1935. — Sallan puolella tavattu Sovajärven Heikkilässä (1937), Tuutijärven kylässä (1935), Vuorijärven Vuorikylässä (1935) ja Sallan kirkonkylässä (1935).

*Riparia riparia* (L.). K u u s a m o: Suuri yhdyskunta, runsaat sata reikää, Paanajärven pohjoisrannalla, Paanan talon hiekkatörmässä 28. VII. 1935. — Oulankajoen suupuolella, n. 1 km Paanajärvestä, satakunta reikää hiekkatörmässä 19. VII. 1935. — Jäkälämatkassa Kitkajoen suusta hieman ylöspäin 19. VII. 1935 40—50 reikää. — Oulankajoen varressa, Kiutakönkäältä jonkin matkaa jokea ylöspäin, suuri yhdyskunta, arviolta parisataa reikää, 9. VII. 1937. — Salla: Suuri yhdyskunta Kutsajoen rantatörmässä lähellä silloista rajaa 7. VII. 1935. — Vuorijärven yllä n. 30 yks. hyönteisiä pyydystämässä 6. VII. 1935.

*Apus apus* (L.). Tavattu erämaalintuna keloisissa mäntymetsissä K u u s a m o ssa Oulankajoen laaksossa ja Sallassa Kutsajoen laaksossa. Seuraavat havainnot muistiinmerkitty. Oulankajoen suupuolella lähellä Paanajärveä 1. VIII. 1937, Kitkajokivarressa Juuman Jäkälävuomassa 20. VII. 1935, Oulankajoella Kiutakönkään ja Savinalammen välillä 15. VII. 1937, Savinalammen autiokämpän ympärillä 11. VII. 1937, ylisellä Oulangalla 11. VII. 1937 ja Kurtinniityn- eli Kallioniitynkurussa Savinajoen varressa 13. VII. 1937. — Lisäksi runsaslukuinen Kutsajoen yläpuolella välillä Kahlauskoski—silloinen valtakunnan raja 7. VII. 1935.

*Picoides tridactylus* (L.). K u u s a m o: Poikue Ahvenvaaran suolla heti Sovajärvestä itään 26. VII. 1937.

Merikallion mukaan alueen yleisin tikka. Kesinä 1935 ja 1937 kuitenkin perin harvinaisen, koska erityisestä silmälläpidosta huolimatta tavattiin vain kerran.



*Dryocopus martius* (L.) Nähty tai kuultu seuraavissa paikoissa. **K u u s a m o**: Paanajärvi, Mutkatunturin rinteellä 31. VII. 1935. — Oulankajoen suu Paanajärven länsipäässä 2.—3. VIII. 1937, Oulankajoen varsi Purkuputaanojan ja Kiutaköngkään välillä 18. VII. 1937 sekä Kiutaköngkään ja Savinalammen välillä 15. VII. 1937. — **Pikku-Tuohilammen** ja Ortsastunturin välillä 27. VII. 1937. — **Salla**: Kutsajoen varressa silloisen valtakunnan rajan ja Jänisköngkään välillä useita yks. 7.—10. VII. 1935.

Eniten siis havaintoja mäntyalueelta, mutta pari myös kuusialueelta.

*Cuculus canorus* L. Runs. havaintoja yli alueen. Kukatunna kuultiin kesällä 1935 viimeisen kerran 19. VII. Oulankajoen alajuoksulla, kesällä 1937 23. VII. Korvasjärvellä (O. L.). 17. VII. 1937 käenpoikanen harmaasiepon pesässä Kiutaköngkällä Oulankajoen varressa.

*Bubo bubo* (L.). **K u u s a m o**: Pesä Kolmikannanpuron kurussa, n. 10 km Sovajärveltä itään Helotuksentunturin luona 26. VII. 1937. Pesässä 2 juuri höyhenensä saavaa untuvapoikasta. — Huhuilua 28. VII. 1937 Ortsasjärven etelärannalla. — **Salla**: Huhuilua Savinalammella 12. VII. 1937 ja Nivajärvellä 16. VII. 1935.

*Falco peregrinus* Tunst. Kurujen ja kallioseinämiä runsauden takia tavattu aika usein. **K u u s a m o**: Paanajärvi, Ruskeakallio 26. VII. 1935 ja 1. VIII. 1937. — Kyökänkallio Oulankajoen varressa Kiutaköngkään ja Savinalammen välillä 15. VII. 1937. — Aventojoiki, Ristikallio 10. VII. 1937. — **Salla**: Ylisen Oulankajoen suuri kuru Savinalammelta ylöspäin 12. VII. 1937. — Nivajärvi, Hirveäkallio 17. VII. 1935. — Pyhäjärvi, Pyhäkuru 14. VII. 1935. — Kutsajoen varsi välillä Kahlauskoski—Jänisköngäs, 9.—10. VII. 1935 useassa kohdassa.

*Falco tinnunculus* L. Ainoat havainnot tuulihaukasta ovat **K u u s a m o**sta Paanajärven länsipäästä, jossa haukka lekutteli peltojen yllä 1.—2. VIII. 1937.

*Aquila chrysaetos* (L.). Kotka tavattiin alueella seuraavasti. **K u u s a m o**: Paanajärven Mutkatunturi 1. VIII. 1935. Nähtiin tunturinlaelta liitelemässä alhaalla rinteellä. — Matkalla Oulankajokea alas Savinalammelta Kiutaköngkälle 15. VII. 1937—kotka näyttäytyi kaksi kertaa. — **Salla**: Lensi verkkiaan matalalta yli Kutsajoen laaksossa Jänisköngkällä 10. VII. 1935.

*Buteo lagopus* (Pont.). **K u u s a m o**: Ortsastunturi 29. VII. 1937 2 yks. kaartelemassa tunturin ja Lunnastunturin välillä. — Epävarma havainto Hoikkalammelta, n. 4 km Sovajärveltä kaakkoon 26. VII. 1937 (O. L.).

*Buteo buteo* (L.). **Salla**: Korvasvaara, 1 yks. leijailemassa talojen viljelysten yllä 20.—21. VII. 1937.

*Accipiter gentilis* (L.). **K u u s a m o**: Oulankajoen varressa matkalla Savinalammelta Kiutaköngkälle 1 yks. 15. VII. 1937.

*Pandion haliaetus* (L.). **K u u s a m o**: Nähty Oulankajoen yläpuolella matkalla Savinalammelta Kiutaköngkälle 15. VII. 1937. Kierteli Kiutaköngkään vesillä 16.—17. VII. 1937.

*Cygnus cygnus* (L.). Keväällä 1937 joutsen oli pesinyt Iso-Sieppijärvellä **Salla**ssa. Poikasista oli yksi otettu eläiksi Sovajärven Heikkilään, jossa se nähtiin 30. VII., toinen naapuritaloon. Rajavartiosotilaiden ilmoituksen mukaan joutsen oli pesinyt säännöllisesti Sieppijärvellä sekä **K u u s a m o**n puolella Rovejärvillä.

*Anser erythropus* (L.). 24. VII. 1935 tavattiin **K u u s a m o**ssa Paanajärven

Mäntytunturilla tunturilammessa metsävyöhykkeen yläosassa yllättäen kiljuhanhipoikue, emo ja 4 poikasta. Kysymyksessä lienee eteläisin todettu pesintä maassamme.

*Anas platyrhynchos* L. Se sorsa, josta eniten havainnot. Tavattu seuraavasti. Kuusamo: Oulankajoen suu 20. VII. 1935 poikue. — Kitkajokivarssi 20. VII. 1935 5 ylilentävää ♂. — Oulankajoella lähellä Savinalampea 3 ♂ 9. VII. 1937. — Salla: Korvasjärvi, Vuomajoki, poikue 23. VII. 1937 (O. L.). — Pyhäjärvi ja Pyhälampi, poikue 15.—17. VII. 1935, 2 ♂ 16. VII. 1935. — Vuorijärvi, Pyhäkurun itäpää, poikue 11. VII. 1935.

*Anas crecca* L. Kuusamo: Poikue Kiutaköngäällä 16.—17. VII. 1937. — 3 ♂ pienessä suolammessa Liikasenvaaran etelärinteellä 19. VII. 1937. — Salla: Sovajärvi 25. VII. 1937 (O. L.). — Pyhäjärvi, Kursuojankuru, poikue 16. VII. 1935.

Merikallion mukaan alueen yleisin vesilintu.

*Anas penelope* L. Kuusamo: 2 ylilentävää paria 15. VII. 1937 matkalla Savinalammelta Oulankajokea pitkin Kiutaköngäälle. — Salla: Pyhäjoki, Pyhälampi ja Pyhäjärvi 12.—17. VII. 1935. Hyvin runsaslukuinen alueen tulvaniityillä ja pajukkorannoilla. Poikue 16. VII. Pyhäjärven Kursuojankurussa.

*Anas acuta* L. Kuusamo: Oulankajoen suupuolella ennen Kitkajoen suuta lensi 5 linnun parvi yli 19. VII. 1935. — Salla: Pyhäjärvi ja Pyhälampi 12.—17. VII. 1935 melko niukasti.

*Aythya fuligula* (L.). Näytti karttavan virtaavia vesiä, mutta tavattiin järvien ja lampien avovesillä. Kuusamo: Paanajärvi 28. VII. 1935 2 ♂ ja 1 ♀ Rajalan luona. — Ortsasjärvi 28. VII. 1937 2 ♂. — Salla: Pyhäjärvi ja Pyhälampi 12.—17. VII. 1935 melko yleinen. — Kutsajoen alajuoksu 7. VII. 1935 ♀ lentäen yli.

*Bucephala clangula* (L.). Se vesilintu, josta eniten havainnot. Tyypillinen avoveden lintu.

Kuusamo: Paanajärvi, Rajala, poikue 28. VII. ja 2. VIII. 1935, Mäntyniemi, poikue 31. VII. ja 1. VIII. 1935. — Oulankajoen suupuoli ennen Kitkajoen suuta, 2 ♀ lensi yli 19. VII. 1935. — Salla: Korvasjärvi, poikue 24. VII. 1937. — Pieni Tuohilampi, poikue 27. VII. 1937. — Pyhälampi, Pyhäjärvi, Nivajärvi, runs. poikueita 12.—17. VII. 1935. — Kutsajoki, Jänisköngään suvanto, poikue 10. VII. 1935. — Vuorijärvi, Vuorikylä, poikue 10. VII. 1935.

*Clangula hyemalis* (L.). Salla: 2 lintua Kutsajoella Jänisköngään suvannossa 10. VII. 1935.

*Melanitta nigra* (L.). Kuusamo: Sovajärvi, Ahvenlampi, 1 pari 26. VII. 1937. — Salla: Pyhäjärvi, 2 ♂ ja 1 ♀ 17. VII. 1935.

*Melanitta fusca* (L.). Kuusamo: Paanajärvi, 3 ♂ 1. VIII. 1937. — Pilkkasiipilampi Sieppijärvien ja Ortsastunturin välissä, ♀ ja poikue 27. VII. 1937.

*Mergus serrator* L. Kuusamo: ♂ lentoon Savikosken suvannosta Oulankajoesta välillä Savinalampi—Kiutaköngäs 15. VII. 1937. — Salla: Savinalampi 12. VII. 1937 1 pari. — Kutsajoki, Jänisköngään suvanto, 1 pari lensi yli 10. VII. 1935.

*Colymbus arcticus* L. Kuusamo: 2 yks. lensi yli Oulankajoella välillä Savinalampi—Kiutaköngäs 15. VII. 1937. — Pikku-Purnujärvi, Sovajärvestä n. 4 km itään, 2 yks. 26. VII. 1937 (O. L.). — Salla: Sovajärvi, 4 yks. lensi

Heikkilän yli 25. VII. 1937. — Korvasjärvi, 2 yks. 21.—23. VII. 1937. — Ruokojärvi, 1 yks. 23. VII. 1937 (O. L.). — Savinalampi 12.—13. VII. 1937 3 yks. — Pyhäjärvi 12.—17. VII. 1935 yleinen.

*Colymbus stellatus* Pont. Kuusamo: Paanajärvi. Rääkyivät järvellä 22. VII.—1. VIII. 1935. Enin nähty määrä 5 yks. — Salla: Pyhäjärvi ja Nivajärvi 12.—17. VII. 1935 muutama yks.

*Columba livia* Gm. Salla: Kirkonkylä, 1 yks. 5. VII. 1935.

(*Numenius arquata* (L.). Huuteli 3. VIII. 1935 illalla Kuusamon kirkonkylässä pappilan rannassa.)

*Numenius phaeopus* (L.). Kuusamo: 2 yks. Paanajärven Mäntytunturin juurella olevalla suolla 24. VII. 1935. — Huutoa Ahvenvaaran suolla heti Sovajärvestä itään 26. VII. 1937. — Salla: Huutoa Pyhäjoen niityillä 12. VII. 1935.

*Capella gallinago* (L.). Kuusamo: Oulankajoen suisto Paanajärven länsipäässä, 1 yks. 22. VII. 1935. — Salla: Korvasjärven rantasuot, 2 yks. 21. VII. 1937 (O. L.). — Pyhäjoen tulvaniityt, ainakin 2 yks. 12. VII. 1935. — Vuorijärven ja Jänisjärvien väliset suot, 2 mäkättävää ♂ 8. VII. 1935.

*Tringa hypoleucos* L. Yleinen vesien varsilla yli alueen. Erityisen runsaslukuinen Kuusamossa Oulankajoen rannoilla Kiutakönkältä ylöspäin, Sallassa Pyhäjoen varsilla sekä Kutsajoen alajuoksun rannoilla.

*Tringa glareola* L. Alueen runsaslukuisimpia kahlaajia, joka tavattiin heinäjängillä, harvametsäisillä rämeillä sekä jokivarsien tulvaniityillä.

*Tringa erythropus* (Pall.) Tavattu Sallan puolella Korvasjärven (21.—22. VII. 1937) ja Sovajärven ympäristöjen (25. VII. ja 31. VII. 1937) heinäjängillä melko yleisenä.

*Tringa nebularia* (Gunn.). Rantasipin ja liron ohella alueen runsaslukuisin kahlaaja, josta on havaintoja yli alueen. Muistutti esiintymisessään liiroa.

*Charadrius hiaticula* L. Kuusamo: Paanajärven länsipäässä Oulankajoen suussa olevassa Nurmisaaressa 20. VII. 1935 1 pari.

*Charadrius morinellus* L. Salla: 2 paria Sallatunturin ja Rohmoivan välisellä rakalla 5. VII. 1935 (Sulo Toivonen).

*Grus grus* (L.). Kurjen huutoa kuultiin seuraavasti. Kuusamo: Matkalla Juuman Jäkälävuomaan 20. VII. 1935. — Liikasenvaara, Ylimmäinen Kuivajärvi 19. VII. 1937. — Ahvenvaaran suo heti Sovajärvestä itään 26. VII. 1937.

*Sterna paradisaea* Pont. Hyvin harvinainen. Tavattiin erityisestä silmälläpidosta huolimatta seuraavasti. Salla: Tuutijärvi 17. VII. 1935 2 yks. — Vuorijärvi 6. VII. 1935 1 yks.

*Tetrao urogallus* L. Tavattu mäntyalueella Oulankajoen laaksossa ja Vuorijärvellä. Kuusamo: ♀ ja poikaset Oulankajoen varressa Kiutakönkään ja Purkuputaanojan välillä 18. VII. 1937 sekä Savikoskella Savinalammen ja Kiutakönkään välillä 15. VII. 1937. — Salla: ♀ ja poikaset Savinalammen ja Kiekeröojan välillä 14. VII. 1937 (O. L.). — Korvasjärvi, poikue 23. VII. 1937 — Vuorijärvi, Pyhäkurun itäpää, ♀ 11. VII. 1935.

*Lyrurus tetrix* (L.). Kuusamo: Puikkojärven ja Aventojoen välisellä Puikkokankaalla ♀ 10. VII. 1937. — Poikue 28. VII. 1937 lähellä Ortsas-tunturia.

*Lagopus lagopus* (L.). Kuusamo: Paanajärvi, Mäntyunturi, ♀ havumetsävyöhykkeen ylärajalla 24. VII. 1937, Mutkatunturi, poikue tunturin laella 31. VII. 1937. — Salla: Korvasjärvi, Pihlajaoja, poikue 23. VII. 1937 (A. P.). — Poikue Aapajärven eteläpäässä pensaikkoisella niityllä 12. VII. 1935.

*Tetrastes bonasia* (L.). Jokivarsien ja korpien lintu. Salla: Poikue Savinalammella 11. VII. 1937. — Kurtinniityn- eli Kallioniitynkuru Savinajoen varressa 13. VII. 1937. — Poikue Korvasjärven itäpäässä 24. VII. 1937. — Pyhäjärvi, Kursuojankuru, poikue 16. VII. 1935. — Kutsajoen varsi Kahlauskosken ja Jäniskönkään välillä, pyypari ainakin kolmessa kohdassa 9. VII. 1935. — Vuorijärvi, Pyhäkurun itäpää 11. VII. 1935.

### Alueen linnustosta yleensä.

Edellä esitetyssä lajiluettelossa on 89 lintulajia. MERIKALLIO tapasi retkillään v. 1917 itse alueelta 94 lajia. Yhteensä olemme omakohteisesti tavanneet alueella 105 lajia. MERIKALLIO on kuitenkin esittänyt tutkimuksessaan myös kirjallisuudesta löytämänsä ja paikkakuntalaisilta saamansa varmoilta tuntuneet tiedot. Täten hänen täydellinen lajiluettelonsa käsittää 140 lajia. Tässä esityksessä mainittuja lajeja, jotka puuttuvat MERIKALLION täydellisestä luettelosta, ovat *Parus cristatus*, *Sylvia communis*, *Sylvia curruca* ja *Columba livia* (Sallan kirkonkylästä). VAARAMAN tiedonannossa (1935 b) Kutsan luonnonpuiston linnustosta ei ole lajistollisesti edellisiin lisättävää.

Mielenkiintoista vertailuainesta Oulangan ja Kutsan seutujen linnuston tutkijalle tarjoavat FINNILAN (1914), LUMIALAN ja HEIKKI SUOMALAISEN (1941) sekä FRANZIN (1942) tutkimukset pohjois- ja koillis-Sallan linnustosta sekä WAARAMAN (1945) ja LUMIALAN (1943) tiedonannot keski-Kuusamon linnustosta. Rajantakaisten naapurialueiden linnustoa ovat mm. käsitelleet NORDBERG (1942), LEO LEHTONEN (1943) ja LAMPIO (1945).

Kuusamon ja Sallan luonto on jo vanhastaan tunnettu eliömaantieteellisesti erittäin mielenkiintoiseksi. Siellä kohtaavat toisensa eteläinen ja pohjoinen, läntinen ja itäinen aines. Tämä selittää alueelta tavattujen lajien suuren määrän.

Linnustomme arktinen tai pohjoinen ja itäinen, ns. siperialainen aines, on alueella runsaasti edustettuna. Tähän ryhmään kuuluvat seuraavat lajit.

## Pohjoisia ja itäisiä lajeja. (Northern and eastern species.)

<i>Cractes infaustus</i>	<i>Anas acuta</i>
<i>Carduelis flammea</i>	<i>Clangula hyemalis</i>
<i>Picolica enucleator</i>	<i>Melanitta nigra</i>
<i>Fringilla montifringilla</i>	<i>Melanitta fusca</i>
<i>Emberiza rustica</i>	<i>Colymbus stellatus</i>
<i>Plectrophenax nivalis</i>	<i>Numenius phaeopus</i>
<i>Parus cinctus</i>	<i>Tringa glareola</i>
<i>Bombycilla garrulus</i>	<i>Tringa erythropus</i>
<i>Cinclus cinclus</i>	<i>Tringa nebularia</i>
<i>Picoides tridactylus</i>	<i>Charadrius morinellus</i>
<i>Buteo lagopus</i>	<i>Sterna paradisaea</i>
<i>Cygnus cygnus</i>	<i>Lagopus lagopus</i>
<i>Anser erythropus</i>	

Kun tähän luetteloon vielä lisätään MERIKALLION tapaamat *Lanius excubitor*, *Falco columbarius*, *Mergus albellus*, *Philomachus pugnax* ja *Limicola falcinellus* sekä VAARAMAN tapaama *Lagopus mutus*, niin huomataan tämän lajiryhmän merkitsevä osuus alueen linnustossa.

Tarkemmat tiedot tämän lajiryhmän lintujen esiintymisestä alueella löytyvät kunkin lajin kohdalta. Erityisesti lienee syytä huomauttaa kiljuhanhen, *Anser erythropus* (L.), pesimishavainnosta kesällä 1935 Paanajärven pohjoisrannan Mäntynturilla, koska kysymyksessä on eteläisin kirjallisuudessa mainittu pesimähavainto maassamme. Edelleen kiinnittää huomiota kuukkelin, urpiaisen, järripeipon, pohjan-sirkun, lapintiaisen ja tilhen yleisyys alueella. Alue on edelleen uivelon, *Mergus albellus* L., pääesiintymäseutuja maassamme (MERIKALLIO 1921). Erityisen huomion ansaitsee myös VAARAMAN (1935 b) mainitsema kiiruna-, *Lagopus mutus* (Montin), poikue Nivajärven alueella varsinaisen tunturialueen ulkopuolella.

Oman mielenkiintoisen ryhmänsä muodostaa seudun eteläinen lajisto. Tähän ryhmään kuuluvat tapaamistani enemmän tai vähemmän selvinä edustajina seuraavat lajit.

## Eteläisiä lajeja. (Southern species)

<i>Carduelis spinus</i>	<i>Sylvia communis</i>
<i>Pyrhula pyrrhula</i>	<i>Sylvia curruca</i>
<i>Fringilla coelebs</i>	<i>Turdus viscivorus</i>
<i>Parus major</i>	<i>Erithacus rubecula</i>
<i>Parus cristatus</i>	<i>Troglodytes troglodytes</i>
<i>Regulus regulus</i>	<i>Buteo buteo</i>
<i>Phylloscopus collybita</i>	<i>Grus grus</i>
<i>Sylvia borin</i>	

Ryhmän lajeista herättävät erityistä mielenkiintoa töyhtötiainen, bippiäinen, pensaskerttu ja hernekerttu, sillä MERIKALLIO ei tavannut niitä alueella 20 vuotta aikaisemmin. Ne ovat varmasti verraten uusia tulokkaita. MERIKALLION tutkimusta tarkastellessa huomaa myös, kuinka tietyistä lajeista on tässä kirjoituksessa paljon enemmän havaintoja kuin MERIKALLIOLLA 20 vuotta aikaisemmin. Nämä lajit ovat vihervarpunen, punatulkku, tiltalti, punarinta ja peukaloinen. Merkillepantavaa on näinkin monen eteläisluontoisen lajin ilmeinen yleistyminen alueella. Kulorastaasta tekemäni havainnot ovat jokseenkin yhtäpitävät MERIKALLION havaintojen kanssa.

Lajiluettelossa kiintyy tietenkin huomio vielä sellaisiin erämaan lintuihin kuin huuhkaja, kotka ja joutsen.

**Kirjallisuutta:** FINNILÄ, CARL, 1914: Acta Soc. F. Fl. Fenn. 39: 6: 1—72. — FRANZ, J., 1942: Ornis Fenn. 19: 88—91. — LAMPIO, TEPPU, 1945: Ornis Fenn. 22: 45—56. — LEHTONEN, L., 1943: Ornis Fenn. 20: 33—58. — LUMIALA, O. V., & HEIKKI SUOMALAINEN, 1941: Ann. Zool. Soc. 'Vanamo' 8: Notulae: 16—31. — LUMIALA, O. V., 1943: Ornis Fenn. 20: 21—28. — MERIKALLIO, EINARI, 1921: Acta Soc. F. Fl. Fenn. 48: 2: 1—168. — NORDBERG, S., 1942: Ornis Fenn. 19: 80—84. — PESOLA, VILHO A., 1918: Medd. Soc. F. Fl. Fenn. 44: 169—175. — SAMA, 1928: Ann. Soc. 'Vanamo' 9: 1: 1—246. — SUOMALAINEN, PAAVO, 1936: Kansanvalistusseuran Kalenteri 57: 41—51. — VAARAMA, ANTERO, 1935 a: Luonnon Ystävä 39: 97—103, 142—145. — SAMA, 1935 b: Ornis Fenn. 12: 58—59. — WAARAMAKI, TAUNO, 1945: Ornis Fenn. 22: 17—21.

**Summary: Observations on the bird fauna of the Oulankajoki and Paanajärvi district in Kuusamo, and of southwest Salla.** (By Paavo Suomalainen, Zoological Laboratory of Helsinki University.)

The area investigated in the summers of 1935 and 1937 is situated on the eastern frontier of Finland (ca. lat. 66° 15'—67° N. and long. 29°—30° 30' E.). A considerable part of it was ceded to the Soviet Union in the Peace of Paris, 1947.

In contrast to the greater part of Southern Lapland, which consists of stretches of level wilderness divided by rivers, Kuusamo and Salla have numerous wooded hills and even numerous fells. There is ample rainfall in the district, and the ground contains basic rock species. The vegetation is rich and the number of species great. Owing to the sparse population and transport difficulties the forests have still in many places been preserved from cutting and retained their original nature of primaeval forest. Spruce forests with a thick moss layer are typical of the district. Only the sands of the valleys are covered with pine woods. Characteristic of the area are many steep-sided river valleys or ravines (Oulankajoki, Kutsajoki). Owing to the uneven topography the bogs are mostly small, but as a result

of the dampness of the climate they are very numerous. Most of them are of fen type.

The area is very interesting biogeographically and ecologically. Northern and southern, eastern and western faunal elements meet each other there. This also explains the great number of bird species, 144, found in this area. The area has been investigated previously especially by Einari Merikallio (1921), who himself found 94 bird species there. The present author found 89 species. On page 100 there is a list of the northern or so-called Siberian species found in the area. It is especially to be noted that *Anser erythropus* has been found here in its southernmost breeding place in Finland (Paanajärvi, Mäntyunturi, ca. lat. 66° 20' N. and ca. long. 30° E.). *Cractes infaustus*, *Carduelis flammea*, *Fringilla montifringilla*, *Emberiza rustica*, *Parus cinctus*, *Bombycilla garrulus* and *Mergus albellus* are common, the last, however, only in certain parts of the area.

On the same page there is a list of the more or less southern species that were found in the area. Of these, *Parus cristatus*, *Regulus regulus*, *Sylvia communis* and *Sylvia curruca* are species which were not found by Merikallio in 1917. Species that have evidently become more common since then are *Carduelis spinus*, *Pyrrhula pyrrhula*, *Phylloscopus collybita*, *Erithacus rubecula*, and *Troglodytes troglodytes*. It is to be noted especially that *Turdus viscivorus* is common, particularly in the lichen pine woods of Oulankajoki.

---

## S. L. Y:n toimintaa vv. 1949—50.

(Lyhyt selostus pöytäkirjojen ja vuosikertomusten pohjalla.)

Viimeinen S. L. Y:n toimintaa koskeva selostus (ks. O. F. 1949, s. 60) päättyi kuukausikokoukseen 17. II. 1949. Nyt käsillä oleva koskee vuosia 1949—50 ollen periaatteessa entisen kaltainen valikoiva selonteko, joka esitelmien osalta rajoittuu pelkästään aiheen mainintaan ja tiedonantojen osalta etupäässä maalle uusiin tai harvinaisiin lajeihin sekä linnustossa todettuihin lajiston ja levinneisyyden muutoksiin.

**25-vuotis-juhlakokous 23. III. 1949.** — Prof. P. Palmgren loi katsauksen S. L. Y:n ja lintutieteen kehitykseen kuluneena 25-vuotiskautena.

Hra Sigfrid Durango Ruotsista piti esitelmän aiheesta: „Om törnskatans biologi“.

**Vuosikokous 31. III. 1949.** — Maist. P. Voipio esitelmöi lintujemme tie-teellisestä nimistöstä, sen käytöstä ja siinä tapahtuneista muutoksista.

**Kuukausikokous 21. IV. 1949.** — Prof. P. Palmgren esitelmöi aiheesta: „Amatööri- ja ammattiornitologien yhteistyö lintutieteellisten erikoiskysymysten ratkaisemiseksi“.

Lähetystöneuvos H. R. Martola ilmoitti havainneensa Sipoon Fagerössä 17. IV. 1949 pulskahaahkan, *Somateria spectabilis* (L.) (ks. O. F. 1949: 124).